

Høringsuttalelse ny barnevernlov

Barne- og likestillingsdepartementet har sendt forslag til ny barnevernlov på høring. Forslaget er en oppfølging av NOU 2016:16 *Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*.

Høringsfrist: 1. august 2019

Barne- og familietjenesten i Longyearbyen sin vurdering og forslag til høringsuttalelse:

En del av endringene i forslag til ny barnevernlov vil så vidt vi kan se gjøre det nødvendig med spesielle løsninger når det gjelder Svalbard. Ut fra de særlige forholdene på Svalbard vil vi i det vesentlige knytte våre kommentarer til følgende punkter:

1. Fosterhjemsområdet
2. Hjelpetiltak i hjemmet
3. Økonomi

Barnverntjenesten (barne- og familietjenesten) på Svalbard er en liten tjeneste med for tiden to ansatte. Av årsaker som blant annet fysisk avstand og reisetid har tjenesten ikke mulighet for interkommunalt samarbeid på samme måte som kommuner på fastlandet. Svalbard har videre en befolkningssammensetning som er vesentlig annerledes enn kommuner på fastlandet, der nærmere 40 % av befolkningen er utenlandske, samt at turn-over i befolkningen (befolkningsgjennomstrømmingen) også er svært høy, sett i forhold til andre kommuner. Antallet barn og unge har vokst i takt med utviklingen av Longyearbyen som familiesamfunn. Mens det i 2008 var 372 barn og unge i alderen 0–19 år i Longyearbyen, er antallet i samme aldersgruppe 415 for skoleåret 2017/2018. Andelen utenlandske borgere er på 32 prosent og utlendinger står for det meste av veksten, og i enkelte aldersgrupper er det flere utlendinger enn nordmenn. I aldersgruppene mellom 20 og 34 år er mer enn 40 prosent utlendinger, og av kvinner 25–29 år og menn 30 til 34 år er over halvparten utlendinger.

Longyearbyen er et lite sted der mennesker lever tett på hverandre, noe som gir et relativt transparent lokalsamfunn. Svalbard omfattes heller ikke av kommunereformen, og den ønskede effekten i forhold til mer robuste tjenester, vil således ikke være gjeldende her. Disse forholdene utgjør til sammen særskilte utfordringer sammenlignet med andre norske kommuner.

Barneverntjenestens oppgaver etter barnevernloven utføres av Longyearbyen lokalstyre ved Barne- og familietjenesten. Barnevernets ansvarsområder er det samme her som på fastlandet. Barnevernloven gjelder også på Svalbard med unntak av krav til individuell plan og undersøkelsesfrister. Barneverntjenesten må likevel forholde seg til fristene, da med bakgrunn i lovens forsvarlighetskrav.

Det er mange lovpålagte tjenester man ikke har tilgang til i Longyearbyen. Det gjelder blant annet kommunale helsetjenester, psykologhjelp, universell utforming og avlastningstiltak. Fastlegeordningen eksisterer ikke og Lov om sosiale tjenester er heller ikke gjort gjeldende. Ved behov utover det som tilbys i Longyearbyen, må byens befolkning henvende seg til sine respektive fastlandskommuner. Utenlandske borgere i Longyearbyen må tilbake til hjemlandet for å få oppfylt sine behov.

Barentsburg

Det bor også barn i Barentsburg. For tiden bor det 54 barn der. Ansvar for disse barna ligger hos Sysselmannen på Svalbard.

Fosterhjemsområdet

De særlige forholdene på Svalbard gjør at barneverntjenesten her ikke har forutsetninger for å kunne ha et helhetlig ansvar på fosterhjemsområdet. Tjenesten er ikke dimensjonert for å rekruttere og drive opplæring av fosterhjem. Svalbard har ikke mulighet for interkommunalt samarbeid slik som kommuner på fastlandet, og vil heller ikke omfattes av kommunereformen.

Med tanke på at de fleste familier har midlertidig opphold i Longyearbyen vil det være lite hensiktsmessig å plassere barn her. Det at omlag 20 % av befolkningen skiftes ut hvert år gir lav kontinuitet i befolkningen. Om foreldrene flytter tilbake til fastlandet eller til andre land vil dette utgjøre særlige utfordringer med tanke på samvær og opprettholdelse av kontakt med foreldre. I tillegg er Svalbard ikke et livsløpssamfunn og det er svært sannsynlig at fosterbarn må flytte til fastlandet når de begynner på videregående skole. Dette er svært uheldig da ungdomstida kan være særlig sårbar for et fosterbarn. Det kan også være vanskelig for et fastboende barn å etablere seg i et fosterhjem i Longyearbyen da de vil møte biologiske foreldre i de fleste offentlige rom.

Det er videre viktig å være klar over at utenlandske statsborgere ikke etablerer noen rettigheter i Norge ved å bo eller oppholde seg på Svalbard. Videre er det en utfordring at Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester ikke er gjort gjeldende, med tanke på at et stort antall fosterbarn har behov for tjenester etter denne lovgivningen.

Hjelpetiltak i hjemmet

Det forutsettes at kommunene i en eller annen form utvikler et kompetent og differensiert tiltaksapparat. Regjeringens mål er at barn, uavhengig av hvilken kommune eller landsdel de bor i, skal få riktig og nødvendig hjelp til rett tid. Forholdene på Svalbard som nevnt ovenfor, gir barneverntjenesten begrenset mulighet for å etablere og opprettholde en tiltakskjede som vil være dekkende for barn som vurderes å ha behov for forebyggende tiltak. Dette gjelder særlig kunnskapsbaserte hjelpetiltak. Kjøp av disse tjenestene vil være utfordrende med tanke på reisevei, kontinuitet og forutsigbarhet i tiltakene. I tillegg vil det være lite hensiktsmessig å etablere eller opprettholde ressurskrevende tiltak dersom det er ett eller to barn med slike behov i løpet av ett år

Tiltak og tjenester for å avhjelpe særlige funksjonsnedsettelse hører i utgangspunktet ikke til barnevernstjenestens ansvarsområde. Slike særlige behov skal først og fremst ivaretas av andre tjenester enn barnevernstjenesten. Det at sentral lovgivning ikke er gjort gjeldende på Svalbard gir manglende tilgjengelighet og kontinuitet i tjenestetilbudet. Som eksempel kan nevnes at BUP er lokalisert i Tromsø, veiledning/oppfølging av barn med funksjonsnedsettelse ivaretas av spesialhelsetjenesten, ref. UNN Tromsø. Fastlegeordningen eksisterer ikke, selv om det er mulighet for legehjelp på sykehuset. Helsesøstertjenesten er ivaretatt av Longyearbyen sykehus og ikke organisert i Lokalstyre. Lov om sosiale tjenester gjelder ikke og det forutsettes at familier har inntekter til å forsørge seg med.

Mangler i tiltakskjeden kan gi større belastninger på barn og familier med ekstra utfordringer. Barneverntjenesten i Longyearbyen ser en økning i antall meldinger som gjelder at andre lovpålagte tjenester mangler. Det finnes barn i Longyearbyen der foreldrene ikke har medlemskap i folketrygden som dermed får begrensede rettigheter på helsehjelp. I slike tilfeller må Longyearbyen lokalstyre henvise familiene til landet de kommer fra eller hjemkommunen deres på fastlandet. Familier med ekstra utfordringer som velger å bo på

Svalbard kan i ytterste konsekvens erfare at mangler i det offentlige hjelpeapparatet fører til omsorgsovertakelse.

Økonomi

Det foreslås å øke kommunenes øremerkede midler. Svalbard er pr i dag unntatt fra denne finansieringsmetoden da Svalbard mottar alle sine midler gjennom Svalbardbudsjettet. Den statlige refusjonsordningen for fosterhjem forutsettes avvirket. Dette vil slik vi ser det få direkte konsekvenser for tiltak som gjelder barn fra Svalbard som iverksettes på fastlandet, siden det ytes statsrefusjon i slike tilfeller i henhold til § 5 i forskriften om barnevernlovens anvendelse på Svalbard. Når kommunene foreslås kompensert ved økning av øremerkede midler over statsbudsjettet, vil tiltak som gjelder barn på Svalbard ikke automatisk omfattes av disse bevilgningene, siden tilskudd til Svalbard gis over Svalbardbudsjettet.

Konklusjon

Ut fra ovennevnte vurderer Longyearbyen lokalstyre at det må vedtas en særlig ordning for Svalbard når barnevernloven endres. Det vil ikke være mulig for barneverntjenesten her å ivareta et helhetlig ansvar på barnevernsområdet.

Longyearbyen, 26.07.2019

Barne- og familietjenesten i Longyearbyen
Carolina Falck Mercadal
Fungerende barnevernleder